

Uitvoeringsorganisatie
Bedrijfsvoering Rijk
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Inkoop

Nota van Inlichtingen 2

UBR|HIS

Bezoekadres

Rijkskantoor Beatrixpark
Wilhelmina van Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag

Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Naam aanbesteding : Digitale hulpmiddelen verkiezingen ten behoeve van de Kiesraad
Kenmerk : 201865002.001.021

Dit is de Nota van Inlichtingen 2, waarin gestelde vragen van de potentiële belangstellende organisaties, naar aanleiding van de EA Digitale hulpmiddelen verkiezingen ten behoeve van de Kiesraad van d.d. 26 november 2021 en de Nota van Inlichtingen 1 d.d. 12 januari 2022, beantwoord worden.

VRAGEN OVER HET BESCHRIJVEND DOCUMENT OF DE SELECTIELEIDRAAD

VRAAG 1.	<p>De Opdrachtnemer is van mening dat 10 maanden een zeer korte periode is om te ontwikkelen en te implementeren en op te leveren voor alle type verkiezingen voor het zeer complexe systeem dat wordt gevraagd. Dit verhoogt het risico aanzienlijk en vereist een groot aantal additionele personeelsleden alsmede andere overheadkosten om risico's te beperken.</p> <p>Een andere en veelgebruikte aanpak is het volgen van een gefaseerde oplevering, waarbij bijvoorbeeld de volledige softwareoplossing ter ondersteuning van alle verkiezingen die in maart 2024 plaatsvinden, in maart 2023 wordt opgeleverd. In één of meer volgende leveringen zou dan ondersteuning worden geboden voor de resterende verkiezingen.</p> <p>Deze aanpak vermindert niet alleen de risico's en de kosten, maar kan ook de kwaliteit van de totale oplossing verhogen. Er kan lering worden getrokken uit de opgedane ervaringen, wat waardevolle feedback kan opleveren om de kwaliteit bij volgende leveringen verder te verbeteren. Ten slotte is er ook meer tijd zijn voor het uitvoeren van activiteiten in verband met de gebruikerservaring, waardoor de algemene gebruikersvriendelijkheid en toegankelijkheid van de oplossing toeneemt.</p> <p>Vraag: Staat de Opdrachtgever open voor deze gefaseerde aanpak?</p>
Vindplaats	NVI2; Beschrijvend document 2.1.1.
Antwoord	We staan open voor suggesties, echter het bestek is leidend. U kunt mogelijke alternatieven aanbieden in het optiedossier. Zie voor een toelichting vraag 26.

VRAAG 2.	<p>Onderhoud is binnen het initiële budget gelimiteerd tot correctief onderhoud zoals het corrigeren van bugs, indien nodig en van toepassing updates van software frameworks en bibliotheken, en beveiligingsupdates.</p> <p>Groot onderhoud is opgenomen in het totale budget over 20 jaar, met inbegrip van maar niet beperkt tot wijzigingen in RFP-specificaties, nieuwe of andere functionaliteit, ondersteuning voor nieuwe technologie die in de loop van de tijd zal veranderen, wijzigingen als gevolg van nieuwe wetgeving, enzovoort.</p> <p>Vraag: Kan de Opdrachtgever het verschil tussen regulier onderhoud en groot onderhoud definiëren? Wij verzoeken u aan te geven wat wel en wat niet onder beide valt.</p>
Vindplaats	NVI5; Beschrijvend document 2.1.1
Antwoord	<p>Essentie van de vraag is om duidelijkheid te scheppen over wat er in de aanbodingsprijs zit en wat voor soort zaken apart doorbelast kunnen worden.</p> <p>Binnen onderhoud valt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oplossen van bugs • Oplossen van items om blijvend aan het programma van eisen te blijven voldoen • Kleine optimalisaties in de verwerking (libraries/standaard software updates) • Actualisatie van componenten • Oplossen van punten die uit de beveiligingsaudit komen <p>Binnen groot onderhoud valt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe eisen die aanvullend zijn op het programma van eisen • Wijzigingen naar aanleiding van aanpassingen in wet- en regelgeving

	<p>Bovenstaande beschrijving klinkt eenvoudig, maar is het niet aangezien er discussie kan ontstaan over de interpretatie. Om meer duiding te geven is hieronder een aantal voorbeelden gegeven met een richtinggevende keuze of dit binnen onderhoud of groot onderhoud valt. Deze opsomming is natuurlijk nooit limitatief, het is wel de bedoeling dat er na het afsluiten van het contract in de geest van deze verdeling wordt gewerkt. Daarbij is het voor de Opdrachtgever duidelijk dat als de Kieswet stevig wijzigt dat dat een aanvullend budget vergt en wil de Opdrachtgever ook gevrijwaard worden voor een enorme stroom van offertes en offerte onderhandelingen.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuwe wetgeving met de mogelijkheid om alleen op een partij te stemmen → Groot onderhoud 2. Verplaatsen van een knop in een scherm → Onderhoud 3. Toepassen van certificaten en hashing met grotere sleutel lengte → Onderhoud 4. Beveiligingspatches → Onderhoud 5. Nieuwe versie database → Onderhoud 6. Uitfaseren oude componenten, infaseren nieuwe componenten → Onderhoud 7. Nieuw rapport/overzicht in de applicatie → Onderhoud <p>Het zou raadzaam zijn voor de Opdrachtnemer om een jaarlijks uren budget (klein adaptief onderhoud) te maken voor kleine aanpassingen zoals bijvoorbeeld nummers 2 en 7.</p>
--	--

VRAAG 3.	<p>Betekent uw antwoord dat iedereen de broncode kan inzien voor review of dat het publiek de broncode ook kan gebruiken en exploiteren voor commerciële doeleinden? Met commerciële doeleinden bedoelen we bijvoorbeeld het bouwen van een ander systeem, vergelijkbaar met de DHV.</p> <p>Vraag: Kunt u bevestigen dat gepubliceerde broncode niet mag worden gebruikt voor commerciële doeleinden?</p>
Vindplaats	NVI8; Beschrijvend document 3.1
Antwoord	<p>Het intellectueel eigendom van de broncode ligt bij de Kiesraad. Het is eenieder toegestaan de broncode in te zien en te reviewen. De Kiesraad is tevens gehouden aan de toepassing van de Wet hergebruik overheidsinformatie die het ook voor commerciële partijen mogelijk maakt om hergebruik van de broncode te verzoeken. Aan een toegestaan hergebruik kan door de Kiesraad voorwaarden worden verbonden.</p>

VRAAG 4.	<p>Het lijkt erop dat twee van de drie vragen zijn beantwoord.</p> <p>Vraag: Mogen wij de aanbestedende dienst verzoeken ook de derde vraag te beantwoorden?</p>
Vindplaats	NVI9; Beschrijvend document 7.1
Antwoord	<p>Uw 3^e vraag bij vraag 9 van de NvI 1: "Kan de Opdrachtgever tevens bevestigen dat de Opdrachtnemer zijn oplossing volgens zijn inschrijving kan implementeren zonder door de vertrekkende partij eerder verricht werk te moeten overnemen?" Dit kunnen wij bevestigen.</p>

VRAAG 5.	<p>U stelt: 'Wij sluiten met de partij die de tweede plaats haalt een Wachtkamerovereenkomst af'.</p>
-----------------	---

	Vraag: Is de Inschrijver hieraan gehouden?
Vindplaats	Beschrijvend document 7.1
Antwoord	Ja, indien u inschrijft en u eindigt op de 2 ^e plaats, bent u gehouden om u beschikbaar te stellen en te houden als wachtkamercontractant middels de met u af te sluiten Wachtkamerovereenkomst.

Vragen over de Concept Dienstverleningsovereenkomst of de Raamovereenkomst

VRAAG 6.	<p>Uit de antwoorden op NVI-vragen 14 en 69 wordt onvoldoende duidelijk voor welke scope de eis voor het beschikbaar stellen van broncode van toepassing is. Inschrijver kan vanwege verschillende redenen niet instemmen met het publiceren van broncode op haar standaard services zoals authenticatie, autorisatie, digitaal ondertekenen, de VDI en hosting infrastructuur en system management tooling en configuratie. Wij nemen aan dat het beperkt is tot de broncode van de specifiek voor de Kiesraad ontwikkelde DHV Software.</p> <p>VRAAG: Kan de Kiesraad bevestigen dat het beschikbaar stellen van broncode alleen van toepassing is op de specifiek voor de Kiesraad ontwikkelde DHV software?</p>
Vindplaats	NVI14&NVI69; Overeenkomst 5.3
Antwoord	Dit is correct. Met dien verstande dat vermelding (welke standaard software en/of service) van de door de leverancier toegepaste 'standaard service' onderdeel kan zijn van de publicatie van de broncode van de voor de Kiesraad ontwikkelde DHV Software. Ook de specificatie van koppelvlakken en eventuele instellingen die toegepast worden bij de uitwisseling van gegevens tussen de ontwikkelde DHV Software en de 'standaard service' is onderdeel van de publicatie door de Kiesraad.

VRAAG 7.	<p>U antwoordt dat de boete in artikel 11.2 €250.000.000 is.</p> <p>Vraag: Kan de aanbestedende dienst bevestigen dat het om €250.000 gaat en niet om €250.000.000?</p>
Vindplaats	NVI22; Overeenkomst 11.2
Antwoord	Excuses en dank voor uw oplettendheid. Dit bedrag dient uiteraard € 250.000,- te zijn.

VRAGEN OVER DE CONCEPT NADERE OVEREENKOMST (INDIEN VAN TOEPASSING)

VRAAG 8.	<p>Gewoonlijk reageert Inschrijver direct op verzoeken om te begrijpen of zij al dan niet verband houden met een project. Als ze verband houden met een project, sturen we het verzoek door naar de Opdrachtgever, die beslist of hij het verzoek inwilligt of niet.</p> <p>Vraag: Kunt u bevestigen dat dit de verwachte bijstand is? Zo niet, hoe wordt van de verwerker verwacht dat hij de cliënt helpt bij het beantwoorden van deze verzoeken?</p>
Vindplaats	Verwerkersovereenkomst 8.1
Antwoord	<p>Artikel 28, derde lid, aanhef en onder de AVG bepaalt dat Wederpartij Opdrachtgever bijstand verleent bij het vervullen van diens plicht om verzoeken om uitoefening van de in hoofdstuk III van de Verordening vastgestelde rechten van betrokkene te beantwoorden.</p> <p>Het gaat hier om de rechten van Betrokkene genoemd in artikel 12 tot en met artikel 22 van de Verordening. Dit zijn het recht op informatie en toegang tot de Persoonsgegevens, rectificatie, gegevenswisseling, beperking en overdraagbaarheid van Persoonsgegevens, alsmede het recht van bezwaar.</p>

VRAAG 9.	<p>U geeft aan niet akkoord te gaan met het verwijderen van de tweede zin van artikel 10.2.</p> <p>Vraag: Kunt u de bedragen invullen die u voorstelt hier in te vullen?</p>
Vindplaats	NVI27; Verwerkersovereenkomst 10.2
Antwoord	<p>Artikel 10.2 Verwerkersovereenkomst luidt als volgt: Wederpartij wist de Persoonsgegevens binnen één (1) maand na afloop van de Overeenkomst, bij gebreke waarvan Wederpartij een boete verschuldigd is van € 5.000,- per dag, met een maximum van € 50.000,-.</p>

VRAAG 10.	<p>U stelt: 'Wederpartij stelt alle informatie ter beschikking die nodig is om aan te tonen dat de verplichtingen uit deze Verwerkersovereenkomst zijn en worden nagekomen.'</p> <p>Vraag: Kunt u bevestigen dat de vereisten van Art. 30 GDPR volstaan om aan te tonen dat aan de verplichtingen van deze verwerkersovereenkomst is en wordt voldaan?</p>
Vindplaats	Verwerkersovereenkomst 11.1
Antwoord	<p>Nee, het enkel voldoen aan de vereisten van artikel 30 AVG is niet voldoende om aan te tonen dat aan de verplichtingen van de Verwerkersovereenkomst is en wordt voldaan.</p> <p>Artikel 2.3 Verwerkersovereenkomst heeft betrekking op het bepaalde in artikel 28 lid 1 AVG. Artikel 28 lid 1 AVG schrijft voor dat Opdrachtgever uitsluitend een beroep mag doen op een wederpartij die afdoende garanties met betrekking tot het toepassen van passende technische en organisatorische maatregelen biedt, zodat de verwerking aan de vereisten van de AVG voldoet en de bescherming van de rechten van de betrokkene is gewaarborgd. Met artikel 2.3 Verwerkersovereenkomst geeft Opdrachtnemer de betreffende garantie. De garantie alleen volstaat niet. De Verwerkersovereenkomst moet afspraken bevatten over de concreet door Opdrachtnemer te nemen maatregelen, deze staan onder meer in Bijlage 2 van de Verwerkersovereenkomst.</p> <p>In artikel 2.4 Verwerkersovereenkomst wordt de garantie verbreed tot naleving van alle van toepassing zijnde wet- en regelgeving betreffende de verwerking van</p>

	<p>persoonsgegevens. Het gaat hier in eerste instantie om de AVG en de Uitvoeringswet AVG. Daarnaast kan worden gedacht aan bijzondere wet- en regelgeving. Hiermee verbindt Opdrachtnemer zich onder meer tot het, in voorkomend geval, houden van een register van verwerkingsactiviteiten als bedoeld in artikel 30 lid 2 AVG, medewerking verlenen aan de toezichhoudende autoriteit als bedoeld in artikel 31 AVG en, het aanwijzen van een functionaris voor gegevensbescherming als bedoeld in artikel 37 AVG. De garantie stelt zeker dat Opdrachtgever contractuele consequenties kan verbinden aan niet-nakoming van wettelijke verplichtingen door Opdrachtnemer.</p>
--	--

VRAAG 11.	<p>In artikel 11.3 stelt u: 'Opdrachtgever laat eenmaal periodiek een audit uitvoeren door een door Opdrachtgever aan te wijzen deskundige derde partij.'</p> <p>Vragen:</p> <p>1) Kan de Opdrachtgever de frequentie aangeven van de audits die hij voornemens is uit te voeren? Wij stellen voor maximaal 1 maal per jaar indien Opdrachtnemer niet in gebreke blijft.</p> <p>2) Kan de Opdrachtgever tevens de reikwijdte van deze audits aangeven?</p>
Vindplaats	NVI28; Verwerkersovereenkomst 11.3
Antwoord	<p>1) In ieder geval voor iedere verkiezing, of (bij geen verkiezingen in dat jaar) 1x per jaar.</p> <p>2) De audit is ervoor bedoeld om te toetsen of de getroffen beveiligingsmaatregelen al dan niet voldoende zijn. De reikwijdte omvat de gehele dienstverlening aan de Kiesraad (programmatuur, hosting, ondersteunende hard- en software, personeel, processen, procedures, beleid). Alle systemen die worden gebruikt voor de dienstverlening aan de Kiesraad en die toegang geven tot de DHV uitslagvaststelling zijn in scope, ook als dat betekent dat u hiervoor systemen van derde partijen gebruikt.</p>

VRAAG 12.	<p>De categorieën gegevensgebruikers zijn beperkt tot kandidaten. Daarnaast lijkt geen rekening gehouden met de verwerking van persoonsgegevens als pseudoniemen.</p> <p>Vragen:</p> <p>1) Zal het systeem ook persoonsgegevens van bijvoorbeeld verkiezingsadministratoren, stembureauleden, etc. moeten verwerken?</p> <p>2) Staat de Opdrachtgever open voor het gebruik van deze techniek om persoonsgegevens op een veilige manier te verwerken?</p> <p>3) Is het mogelijk om de bijlage tijdens het project aan te passen en/of aan te vullen?</p>
Vindplaats	Verwerkersovereenkomst bijlage 1
Antwoord	<p>1. Ja.</p> <p>2. Nee, wij zien niet de noodzaak om aanvullend op de beveiligingseisen deze techniek toe te passen.</p> <p>3. Ja, in overleg met de Kiesraad.</p>

Vragen over de Algemene Voorwaarden (ARVODI-2018/ARIV-2018/ARBIT-2018/UAV-2012)

VRAAG 13.	U geeft aan onderbouwing te missen om dit artikel te verwijderen. Naar ons idee ligt de bewijsvoering bij de Opdrachtgever. Vragen: 1) Kunt u toelichten waarom in geval van dispuut het eigendom behoudens tegenbewijs bij de Opdrachtgever zou moeten liggen? 2) Ons voorstel is om dit artikel te verwijderen, gaat u hiermee akkoord?
Vindplaats	NVI29; ARBIT 8.3
Antwoord	De Kiesraad is opdrachtgever voor de ontwikkeling en eigenaar van de software dat uit publieke middelen wordt gefinancierd. Indien er een dispuut ontstaat over het eigendom ligt het daarmee in de lijn dat de bewijsvoering bij Opdrachtnemer ligt. Wij gaan derhalve niet mee in uw voorstel om artikel 8.3 te verwijderen.

VRAAG 14.	In de ARBIT staat "Vergoeding" in de begrippenlijst als "de in totaal voor de Prestatie overeengekomen prijs". Vraag: Op grond van het budget van 29mio; betekent dit dat de aansprakelijkheid ten hoogste vier maal 29mio is of dienen wij dit anders te interpreteren? Indien het tweede, horen we graag hoe dit geïnterpreteerd moet worden.
Vindplaats	NVI41; ARBIT 26.3
Antwoord	Wij zullen artikel 26.3 van de ARBIT-2018 als volgt aanpassen: De in artikel 26.1 bedoelde aansprakelijkheid voor schade anders dan die bedoeld in artikel 26.2 is beperkt tot een bedrag van € 2.500.000,- per gebeurtenis en met een maximum van € 5.000.000,- per contractjaar. Samenhangende gebeurtenissen worden daarbij aangemerkt als één gebeurtenis.

VRAGEN OVER OVERIGE BIJLAGEN

VRAAG 15.	<p>Wanneer de contractperiode loopt van mei 2022 tot april 2042 waarbij DHV voor het eerst wordt ingezet voor de verkiezingen in november 2023, dan is de periode waarin DHV wordt ingezet voor verkiezingen van november 2023 tot april 2042.</p> <p>Mogen wij de Opdrachtgever vragen om de volgende 53 voorziene verkiezingen in deze periode te bevestigen: GR - 5 verkiezingen HV - 19 verkiezingen TK - 5 verkiezingen EK - 4 verkiezingen ER - 4 verkiezingen PS - 4 verkiezingen WS - 4 verkiezingen KC - 4 verkiezingen EP - 4 verkiezingen</p> <p>Vragen: 1) Kunt u dit bevestigen? 2) Kan de Opdrachtgever bijlage 3 overeenkomstig wijzigen, zodat de Opdrachtnemer de prijzen kan aangeven voor 53 in plaats van 59 verkiezingen?</p>
Vindplaats	Bijlage 3, Blad 5 en Blad 6
Antwoord	We kunnen bevestigen dat er in de periode mei 2023 tot mei 2042 53 reguliere verkiezingen worden voorzien. Dit hebben we in een nieuwe versie van Bijlage 3 - PR04-LEV - Prijsopgaveformulier (versie 1.3) verwerkt. Deze is bijgesloten bij deze NvI 2.

VRAAG 16.	<p>In de praktijk vinden er meerdere verkiezingen op hetzelfde moment plaats en ziet Inschrijver synergiën die het kostenefficiënter kunnen maken om dergelijke verkiezingen tegelijkertijd te houden.</p> <p>Vragen: 1) Kunt u instructies geven hoe dit in bijlage 3 moet worden aangegeven? 2) Kan de Opdrachtgever aangeven of het nodig is om een dergelijke verkiezing ook afzonderlijk te prijzen waar dergelijke synergiën niet zouden bestaan (bijv. onwaarschijnlijke gebeurtenis wanneer een verkiezing moet worden herhaald, wijziging in de wetgeving)? Zo ja, horen wij graag instructies hoe deze moeten worden aangegeven.</p>
Vindplaats	Bijlage 3, Blad 5 en Blad 6
Antwoord	Inschrijver kan in het Prijsopgaveformulier de prijs vermelden die wordt berekend bij samenloop van de verkiezingen zoals die nu worden voorzien. In het optiedossier (zie vraag 26) kan inschrijver aangeven wat de prijs zou zijn als bepaalde verkiezingen niet in een gelijke periode plaatsvinden en er geen synergie voordeel zal zijn.

VRAAG 17.	<p>U heeft in bijlage 5 alle controls van de BIO opgenomen. Een externe dienstenleverancier is zelf niet gebonden aan de BIO. Inschrijver interpreteert de uitvraag zo dat alleen de controls die Aanbesteder heeft aangemerkt in Bijlage V met een X in kolom Dienstenleverancier voor Inschrijver van toepassing zijn om te beantwoorden.</p> <p>Vraag: Is dat correct?</p>
Vindplaats	NVI50; Bijlage 5 Statement of Compliancy
Antwoord	Dat is correct. Wij hebben een nieuwe versie van Bijlage 5 (versie 1.1) toegevoegd. Onder de door u genoemde controls dient u ook de (overheids)maatregelen te verstaan.

VRAAG 18.	<p>U heeft een uitgebreide toelichting gevraagd van alle maatregelen ten aanzien van de BIO. De invulling van Bijlage 5 is bewerkelijk en wellicht onnodig om de noodzakelijke informatie verstrekken aan de Kiesraad. Inschrijver heeft een eigen Security Policy die voldoet aan de BIO zoals uitgevraagd en verzoekt u of u kunt volstaan met de toezending van de Security Policy, samen met een verklaring dat deze voldoet aan hetgeen u in Bijlage 5 uitgevraagd heeft.</p> <p>Vraag: Gaaf u hiermee akkoord?</p>
Vindplaats	NVI50; Bijlage 5 Statement of Compliancy
Antwoord	Niet akkoord. Bijlage 5 is leidend.

VRAAG 19.	<p>Het aantal gebruikers dat voor elke afzonderlijke verkiezing gebruik maakt van het systeem, is een belangrijke costdriver. Gebruikers die dezelfde of andere rollen vervullen voor verschillende verkiezingskiesorganen en/of voor verkiezingen die in eenzelfde periode plaatsvinden, kunnen synergiën tot stand brengen met betrekking tot de omvang van de infrastructuur, hetgeen op zijn beurt kan bijdragen tot kostenvermindering.</p> <p>Vraag: Kan de Opdrachtgever een schatting geven van het aantal gebruikers dat dezelfde of verschillende rollen vervult voor verschillende verkiezingskiesorganen en/of voor verkiezingen die in eenzelfde periode plaatsvinden? Bijvoorbeeld bij de combinatie van verkiezingen voor de Waterschappen en Provinciale Staten, dient daar het aantal Gebruikers bij elkaar te worden opgeteld of zijn dat praktisch dezelfde personen?</p>
Vindplaats	NVI54; Bijlage F, 3.1.2.
Antwoord	<p>Opdrachtgever kan ter indicatie het volgende meegeven, waarbij aan de gegeven aantallen geen rechten kunnen worden ontleend.</p> <p>Opdrachtgever heeft de vraag zo geïnterpreteerd dat deze betrekking heeft op het aantal gebruikers van de module voor de uitslagvaststelling en niet op de modules voor de kandidaatstelling en politieke groepering.</p> <p>Voor de verwerking van de verkiezingsuitslag worden minimaal 5 gebruikers voorzien (minimaal 2 invoerders, een lid, een voorzitter en de beheerder) per verkiezingsorgaan (GSB/CSB*). De schatting is dat een verkiezingsorgaan gemiddeld tussen de 8 en 15 gebruikers zal opvoeren. Uitgaande van een Landelijke verkiezing betreft het 300+ GSB's. Het aantal CSB's verschilt per verkiezingstype. Bij GR-verkiezingen betreft het 300+ CSB's, bij TK-verkiezing betreft het 1 CSB, met dien verstande dat het CSB bij GR-verkiezing naar verwachting gemiddeld minder gebruikers zal hebben (in de grootte van 8) en dat het aantal gebruikers van het CSB bij de TK-verkiezing naar verwachting tussen de 25 en 50 zal liggen.</p> <p>In de situatie dat verkiezingen gelijktijdig plaatsvinden, zoals bij WS- en PS-verkiezingen het geval is, is te verwachten dat deels dezelfde gebruikers worden ingezet voor verschillende GSB's binnen een gemeente. Dit zal dan naar verwachting betrekking hebben op de gebruikers die de rol invoerder of beheerder vervullen voor meerdere verkiezingsorganen. Het is daarbij voorstelbaar dat het aantal niet een optelsom is van beide, maar dat zich daarbij 25% overlap in gebruikers kan voordoen. Zie ook onze beantwoording op vraag 21.</p> <p>* De verkiezingsorganen die enkel bij specifieke verkiezingstypen aan de orde zijn, zoals het NBSB en de SBOL, hebben we buiten de beantwoording gelaten.</p>

VRAAG 20.	Wij zien voor de Productieomgeving een 4-tal datadiodes, met redundante opstelling.
------------------	---

	Vragen: 1) Kan de acceptatieomgeving enkelvoudig worden ingericht, dus volstaan er dan twee datadiodes? 2) Mogen wij voor de Acceptie-, Ontwikkel- en Test-omgeving een alternatief aanbieden met lager beveiligingsniveau waarvoor geen inzet van datadiodes nodig is?
Vindplaats	NVI63; Bijlage N, pagina 6
Antwoord	1. Ja, dat kan. 2. Ja dat kan, mits u beschrijft hoe u de functionaliteit van een datadiode op alternatieve wijze toepast in de acceptatieomgeving, zodat hierop representatieve testen kunnen worden uitgevoerd. U dient dit alternatief aan te bieden in het optiedossier (zie vraag 26).

VRAAG 21.	U geeft aan dat er gemiddeld 10 werkstations per gemeente zijn. Vragen: 1) Indien het gemiddelde van 10 werkstations per GSB kan verschillen per type verkiezingstype, kan de Opdrachtgever dan het aantal gemiddelde gebruikers per GSB per verkiezingstype vermelden? 2) Kan de Opdrachtgever ook het aantal gemiddelde gebruikers per CSB per verkiezingstype vermelden?
Vindplaats	NVI78; Bijlage N, 2.4.3
Antwoord	1) Zie beantwoording vraag 19, naar verwachting zal het gemiddeld aantal gebruikers per GSB niet veel variëren per verkiezingstype. 2) Zie beantwoording vraag 19, met de toevoeging dat de variatie van het (totaal) aantal gebruikers wordt bepaald door het aantal CSB's die bij landelijke verkiezingen worden ingesteld. Bij landelijke GR-verkiezingen is er sprake van 300+ CSB's, bij PS/WS-verkiezingen van 12+21 CSB's en bij TK/EK/EP-verkiezing van 1 CSB.

VRAAG 22.	Opdrachtgever geeft geen specificatie van het aantal concurrent VDI users per type verkiezing. Vraag: Kan Opdrachtgever het aantal concurrent VDI users specificeren voor alle in scope zijnde verkiezingen?
Vindplaats	NVI78/79; Bijlage N, 2.4.3
Antwoord	Gelet op het antwoord bij vraag 21 bij punt 1 en in samenhang met hetgeen is geantwoord op vraag 78 NvI1: <i>"te verwachten [is] dat 80% van de invoerstations concurrent gebruikt worden. Dit zijn 2840 concurrente gebruikers. Daarbij komt nog een stelpost van 100 gebruikers buiten de gemeente. Afgerond zijn dit +/- 3000 concurrente gebruikers."</i> Het is de verwachting dat het maximale aantal concurrente gebruikers niet veel zal variëren bij landelijke verkiezingen. Aan deze verwachting en eerdere opgave kunnen geen rechten worden ontleend.

VRAAG 23.	Opdrachtgever beschrijft de uitgangspunten van het aantal VDI users rondom de verkiezingen. Er zijn periodes waarin meerdere verkiezingen gelijktijdig plaatsvinden. Vraag: Kan Opdrachtgever bevestigen dat het aantal VDI users rondom deze verkiezingsdag 3000 is en er geen extra VDI users nodig zijn omdat meerdere verkiezingen gelijktijdig plaatsvinden?
Vindplaats	NVI78/79; Bijlage N, 2.4.3
Antwoord	Zie de beantwoording op vraag 22 in samenhang met de beantwoording op vraag 19.

	In de beantwoording van vraag 78 van NVI1 wordt gesproken van 3000 concurrent gebruikers. Zoals beschreven in de beantwoording van vraag 19 is er een mate van overlap te verwachten bij de PS-WS verkiezingen, echter is het daarbij niet uit te sluiten dat het totaal aantal gebruikers dat wordt opgevoerd meer bedraagt dan 3000.
--	--

VRAAG 24.	"eHerkenning zal binnen het DHV gebruikt gaan worden voor taken waarbij een hoge mate van zekerheid over de identiteit van de persoon (en dus een identificatie in persoon) vereist is. " In de RFP wordt eHerkenning genoemd. Vraag: Is er ruimte om een alternatief aan te bieden wanneer wij hier voordelen voor zien in de situatie van de Kiesraad, met behoud van de gestelde functional en non-functional requirements?
Vindplaats	Bijlage N, 4.6.2
Antwoord	U mag dit aanbieden als alternatief in het optiedossier. Zie ook vraag 26

VRAAG 25.	Wat gaat er gebeuren met de beveiligingseisen als in 2022 een nieuwe ISO gepubliceerd zal gaan worden en dat daarna waarschijnlijk de BIO zal gaan wijzigen. Gaat de wijziging van de ISO / BIO zorgen voor een aanpassing in de beveiligingseisen en wat heeft dat voor consequenties voor Opdrachtnemer?
Vindplaats	BIO
Antwoord	Onze beveiligingseisen zijn een afgeleide van de BIO en andere normenkaders. De statement of compliancy is gebaseerd op de BIO 1.04ZV. Wij verwachten dat de nieuwe BIO zoveel als mogelijk beleidsneutraal zal wijzigen en pas in 2023 actief zal worden. Wat er in ieder geval zal wijzigen is dat er in de nieuwe ISO 11 nieuwe controls bij zullen komen en die zullen doorwerken in de nieuwe BIO. Daarnaast zal de control/maatregel indeling en volgorde wijzigen. Het zou zelfs kunnen dat in de toekomst nog andere wijzigingen zullen plaatsvinden. Deze wijzigingen en toekomstige wijzigingen zijn ook onderdeel van uw ISO 27001 certificering die u toch al moet doorvoeren om te kunnen blijven voldoen aan de eisen van deze aanbesteding. Ergo: er zullen veranderingen zijn, maar die behoren tot de normale praktijk van bedrijfsvoering van uw organisatie en dus is de impact van deze wijzigingen in financiële zin neutraal ten opzichte van onderhavige aanbesteding. U gaat namelijk akkoord met het blijven voldoen aan de laatste beveiligingseisen.

VRAAG 26.	Graag willen wij mogelijke alternatieven aanbieden. Waar kunnen wij deze beschrijven?
Vindplaats	
Antwoord	Wij hebben een nieuw Beschrijvend document (versie 1.1) bij deze NvI 2 gepubliceerd. In paragraaf 3.2 leest u hoe u mogelijke opties of alternatieven kunt aanbieden.

VRAAG 27.	Wordt de plafondprijs aangepast n.a.v. vraag 5 in de NvI 1?
Vindplaats	NvI 1, vraag 5
Antwoord	Ja. Wij hebben de plafondprijs aangepast. U leest dit terug in versie 1.1 van het Beschrijvend document dat toegevoegd is aan deze NvI 2.

VRAAG 28.	Nieuwe datum presentaties
Vindplaats	BD, paragraaf 5.4

Antwoord	Wij hebben de datum voor de presentaties gewijzigd naar vrijdag 18 maart 2022. Zie paragraaf 5.4 van het bijgevoegde Beschrijvend document versie 1.1.
----------	---